

Озеран Володимир Олександрович,
*к.е.н., професор, заслужений професор Львівського
торговельно-економічного університету,
генеральний директор ТОВ «Аудиторська фірма «УкрЗахідАудит»,
м. Львів, Україна*

ВПЛИВ РІШЕННЯ ДЕРЖСТАТУ НА ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ «ДОКУМЕНТАЦІЯ»

У даний час практично неможливо підготувати кваліфікованого фахівця в галузі економіки, обліку, фінансів, аудиту, контролю без вивчення теорії (основ) бухгалтерського обліку, фундаментом якої є обов'язкові процедури формування й узагальнення облікової інформації та елементи методу бухгалтерського обліку, а саме: первинне спостереження (документація та інвентаризація); вартісне вимірювання (оцінка і калькуляція); поточне групування та систематизація (рахунки і подвійний запис); підсумкове узагальнення (баланс і звітність).

Серед перерахованих восьми елементів методу на першому місці стоїть документація, завдяки якій відображають процес фіксації певної сукупності економічної інформації в документах. У Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» наголошено, що первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати обов'язкові реквізити, якщо інше не передбачено окремими законодавчими актами України [1], тому що з відображення економічної інформації в документі починається бухгалтерський облік. Таким чином, документація створює умови для використання інших елементів методу бухгалтерського обліку (рахунків, подвійного запису тощо).

Бланк документа певної форми і змісту в паперовій або електронній формі є матеріальним засобом документації і стає бухгалтерським документом тільки після того, як в ньому буде зафіксовано господарську операцію, відповідно до «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» [2]. Основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів регламентуються Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» [3]. З уведенням в дію цього Закону урядом також була розроблена ціла програма заходів щодо впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису, стимулювання підприємств, установ і організацій, які впроваджують електронний документообіг. На сьогоднішній день це вже є сьогодення та майбутнє бухгалтерського обліку в Україні.

Отже, виходячи з викладеного вище, документ, крім свого основного призначення, використовується як засіб обґрунтування облікових записів та як знаряддя попереднього і наступного контролю за здійснюваними господарськими операціями.

На превеликий жаль Державна служба статистики України (Держстат) своїм наказом від 22.10.2021 № 266 «Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України» [4] прийняла рішення про втрату чинності чотирьох наказів 1995-1997 років, якими було затверджено типові форми первинних документів з обліку основних засобів (№ 352 від 29.12.1995 р.), малоцінних та швидкозношуваних предметів (№ 145 від 22.05.1996 р.), сировини та матеріалів (№ 193 від 21.06.1996 р.), роботи будівельних машин та механізмів (№ 149 від 13.06.1997 р.).

Це рішення привело в «шок» бухгалтерську спільноту, матеріально відповідальних осіб та керівників підприємств і організацій, які в своїй діяльності використовують значні матеріальні ресурси, перераховані вище. І саме наймовірне у цій ситуації є те, що нічого нового або іншого Держстат не запропонував та не привів жодного аргументу на користь такого наказу. Правда, є посилення на пункт 3 Порядку подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5. Але цей Порядок визначає процедуру подання до органів юстиції нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади, акти яких, відповідно до законодавства, підлягають державній реєстрації і ніякого відношення до скасованих типових форм первинних документів він не має.

Мінфін та Державна фіскальна служба України відмовчуються, а проблема залишається не вирішеною. У різноманітні методичні рекомендації з бухгалтерського обліку, які розробив Мінфін, та в Податковий кодекс ніяких змін до цього часу не внесено.

Вважаємо, що в подібних випадках державним органам, які планують прийняти рішення, що впливає на методологію бухгалтерського обліку та опосередковано стосується інших зацікавлених державних інституцій, доцільно обговорювати та узгоджувати проблему із зацікавленими сторонами та широким колом професійних громадських організацій (ФПБАУ, АПУ, САУ тощо).

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.11.2021 р.)
2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 29.11.2021 р.)
3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 29.11.2021 р.)
4. «Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України»: наказ державної служби статистики України від 22.10.2021 р. № 266 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0266832-21#Text> (дата звернення: 29.11.2021 р.)